

**Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Masarykova
1000 Ljubljana**

"za DSi2020"

Datum: 29. 9. 2014

Zadeva: Pripombe SOEK na objavljen osnutek Strategije razvoja informacijske družbe do leta 2020 in Načrta razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020

Zveza: Objava na spletni strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport dne 29. 8. 2014

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: MIZŠ) je dne 29. 8. 2014 na svoji spletni strani v okviru pobude Digitalna Slovenija 2020 objavilo izhodišča za pripravo strateških dokumentov:

- Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020
- Načrt razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020
- Strategija kibernetске varnosti

Predloge izhodišč za pripravo novih strateških dokumentov s področja informacijske družbe in elektronskih komunikacij je MIZŠ objavil ob zaključku sedanje finančne perspektive in pred začetkom novega razvojnega obdobja 2014-2020.

V nadaljevanju člani Sekcije operaterjev elektronskih komunikacij podjetja Amis, d.o.o., Si.MOBIL, d.d., Telekom Slovenije, d.d. in Tušmobil, d.o.o. (v nadaljevanju: SOEK)¹ podajamo svoje pripombe na objavljena izhodišča za pripravo Strategije razvoja informacijske družbe do leta 2020 in Načrta razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020.

V dokumentu so izražena skupna stališča članov SOEK, posamezni člani pa bodo dodatno podali lastna stališča glede izhodišč, ki so specifična za posameznega operaterja glede na njegovo tržno pozicijo in strateško usmeritev podjetja.

¹ Podjetja, člani SOEK so vsi operaterji, vpisani v uradno evidenco operaterjev pri Agenciji za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS) ter imajo skoraj polovični (48,3%) tržni delež fiksnih širokopasovnih priključkov (infrastrukturno gledano je delež še bistveno večji) in skoraj celotni tržni delež mobilnega širokopasovnega dostopa na lastni infrastrukturi (več kot 93,2%) – Vir: AKOS Poročilo o razvoju trga elektronskih komunikacij za drugo četrletje 2014.

Investicije članov SOEK so v letu 2013 znašale 100 mio € (povzeto po letnih poročilih), v letu 2014 pa poleg rednih investicijskih sredstev še dodatnih 148 mio € za zakup frekvenc in tako predstavljajo največji del investicij v telekomunikacije v RS. SOEK je sekcija v Združenju za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Uvodoma želimo poudariti, da je **naš primarni cilj nudenje kakovostnih naprednih storitev končnim strankam in s tem namenom podpiramo vse pobude, ki bodo olajšale doseg tega cilja**. Objavljeni dokumenti MIZŠ so prvi korak do določitve jasnih ciljev države na področju elektronskih komunikacij in so zato dobrodošli.

Člani SOEK podpiramo ambicije države, da državljanom zagotovi zelo hiter dostop do interneta, način in roke za njegovo doseg pa je potrebno prilagoditi pričakovanjem uporabnikov ter finančnim zmožnostim javnih in zasebnih investitorjev. Predlagana rešitev mora zato slediti optimalnemu izkoristku razpoložljivih investicijskih sredstev.

Po natančni proučitvi objavljenih dokumentov žal ugotavljamo, da je v zvezi z določitvijo cilja dostopnosti širokopasovnih omrežij ter načrtom razvoja širokopasovnih omrežij prišlo do bistvenih metodoloških napak in nepravilnosti, ki pod vprašaj postavljajo celotna relevantna izhodišča.

Pri določitvi cilja širokopasovne povezljivosti 100 Mbit/s za vse do leta 2020 ter načrtu razvoja širokopasovnih omrežij, ki bodo to omogočila, smo ugotovili naslednje bistvene metodološke napake in nepravilnosti:

1. Cilj 100 Mbit/s za vse je nedefiniran in omogoča različne interpretacije
2. Ocena dejanskega stanja širokopasovnih omrežij, kot izhodišče za določitev strategije je nepravilna
3. Ekonomska ocena ne temelji na pravilnih izhodiščih in ne uporablja konsistentnih podatkov
4. Popolnoma prezrt je princip tehnološke nevtralnosti, kot je ta določen v pravilih Evropske komisije
5. Strategija ne obravnava mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta
6. Neupoštevanje preteklih izkušenj ter temeljnih strateških ciljev.

Poleg tega ocenjujemo, da je možnost financiranja na osnovi navedenih predvidenih virov bistveno precenjena. Rezultat implementacije navedenega scenarija (z dejansko razpoložljivimi finančnimi viri) bi po naši oceni pripeljal do povečanja digitalne ločnice, ki bo bistveno negativno vplivala na pričakovane ekonomske učinke realizacije strategije. S predvidenim načinom gradnje širokopasovnih omrežij bo z javnimi sredstvi doseženo pokrivanje manjših nepovezanih področij na ruralu z dostopom do interneta hitrosti najmanj 100 Mbit/s preko optike do doma, ostal pa bo velik del področij, ki ne bodo dosegala niti hitrosti, ki jih načrtuje Evropska digitalna agenda (DA), to je 30 Mbit/s. Zaradi navedenega ne bo mogoče doseči multiplikativnih učinkov porabe javnih sredstev investiranih v gradnjo širokopasovnih omrežij, obenem ta način gradnje ne bo znižal stroškov gradnje zasebnim investitorjem kar bo posledično pripeljalo do manjšega zasebnega vložka, kot bi ga lahko spodbudila ustrezno načrtovana gradnja širokopasovnih omrežij z javnimi sredstvi.

V izogib takšnemu scenariju člani SOEK predlagamo rešitev, ki bi vsem prebivalcem omogočila širokopasovni dostop do interneta s kakovostnimi storitvami, z uporabo komplementarnih tehnoloških rešitev.

V nadaljevanju natančneje pojasnujemo svoja stališča v zvezi z zgornjimi ugotovitvami ter predlagamo rešitev, ki bi bila glede na našo strokovno oceno v razpoložljivih finančnih okvirih optimalna in bi pripeljala do največjih učinkov za končne uporabnike in imela obenem multiplikativne učinke na gospodarstvo.

STALIŠČA

1.1. Osnovni cilj »Zagotovitev dostopa do interneta hitrosti najmanj 100 Mbit/s za vse« je postavljen zelo ambiciozno, žal pa ni strokovno ustrezno utemeljen

Postavljeni cilj na področju izgradnje širokopasovnih omrežij s katerim bi zagotovili dostop do interneta hitrosti 100 Mbit/s do leta 2020 za vse, je postavljen zelo ambiciozno in ob ustrezni finančni konstrukciji in predvsem pravilni izvedbi za državo in državljane izredno pozitiven. Žal pa ugotavljamo, da je cilj nedefiniran. Kot bomo pojasnili v nadaljevanju je še bolj nedefinirana in nerealna njegova finančna konstrukcija.

Predlagani nacionalni cilj bistveno presega cilje evropske DA, ki predvidevajo, da bo do leta 2020:

- Vsem zagotovljen širokopasovni dostop do interneta hitrosti najmanj 30 Mbit/s;
- imelo najmanj 50 % gospodinjestev sklenjene pogodbe za dostop do interneta hitrosti najmanj 100 Mbit/s.

Kot ugotavlja v svoji študiji Evropska investicijska banka² (v nadaljevanju: EIB) je cilj Evropske komisije nedefiniran do te mere, da omogoča interpretacijo v smislu štirih, finančno bistveno različnih scenarijev realizacije. Še bolj nedefiniran je cilj, ki ga je določil MIZŠ. Iz izhodišč ki jih analiziramo ni mogoče ugotoviti ali se cilj nanaša na povezljivost ali storitev. Če gre za storitev ni jasno ali gre za hitrost proti uporabniku ali za simetrično hitrost. Iz izhodišč ni mogoče razbrati, da bi pripravljavci zasledovali cilj kakovosti storitev. Upoštevanje izkušnje operaterjev, ki uporabljamo dostop do odprtih (optičnih) širokopasovnih omrežij zgrajenih v predhodnih dveh razpisih (GOŠO1 in GOŠO2), nedefinirane zahteve glede kakovosti lahko pripeljejo do negativne uporabniške izkušnje (nerazpoložljivost storitve, dolg čas odprave napak), pri čemer razpoložljivost najnaprednejše tehnologije sama po sebi še ne zagotavlja tudi najboljše uporabniške izkušnje.

² Vir: The economic impact of fixed and mobile high-speed networks, EIB papers, Volume 16, 2011, http://www.eib.org/attachments/efs/eibpapers/eibpapers_2011_v16_n02_en.pdf

2.1. Izhodišče za določitev dejanskega stanja (ne)razpoložljivosti širokopasovnih priključkov je napačno

MIZŠ je kot izhodišče za oceno stanja razpoložljivosti širokopasovnih omrežij uporabila podatke AKOS o uporabi širokopasovnih storitev (penetracija) in ne rezultate mapiranja. Penetracija širokopasovnih priključkov ne more biti izhodišče za pripravo Strategije, kakor tudi ne za pripravo načrta gradnje širokopasovnih omrežij do leta 2020.

Kot izhaja iz podatkov o uporabi širokopasovnih priključkov s katerimi razpolagamo operaterji je penetracija (bistveno) nižja od razpoložljivosti širokopasovnih priključkov. Šele ko bodo znani rezultati mapiranja bo mogoče oceniti dejansko stanje razpoložljivosti širokopasovnih priključkov ter število manjkajočih priključkov za dosego zastavljenega cilja.

Ob tem pa bo treba dodatno analizirati komercialni interes. Šele na podlagi vseh tako zbranih podatkov bo mogoča priprava strokovne ekonomske analize potrebne za oceno stroškov izgradnje manjkajočega dela širokopasovnih omrežij v Sloveniji.

3.1. Ekonomska ocena pričakovanih stroškov za dosego strateškega cilja 100 Mbit/s za vse temelji na neustrezni uporabi študije EIB

Pripravljavci strateških dokumentov ne navajajo ustrezno vira, študije EIB na katerem temelji izvedena ekonomska ocena. Na podlagi študije s katero razpolagamo in jo razumemo kot vir MIZŠ je mogoče ugotoviti, da je bila pripravljena z namenom ugotovitve pričakovanih stroškov za dosego prej navedenega cilja DA. Nacionalni cilj, ki ga določajo izhodišča MIZŠ je bistveno ambicioznejši glede hitrosti (100 Mbit/s namesto 30 Mbit/s), kar posledično omejuje tehnologije, ki jih je mogoče uporabiti za njegovo dosego. Ocene stroškov kot jih navaja EIB zato ni mogoče enostavno uporabiti za izračun stroškov izgradnje in nadgradnje širokopasovnih omrežij kot je to storil pripravljavec izhodišč.

Ekonomska ocena višine potrebnih investicij je pavšalna in nestrokovna. Ocena temelji na izračunanih vrednostih EIB analize za t.i. "advanced" scenarij, medtem, ko bi bila glede na zahteve predlaganega načrta razvoja ustrežnejša vrednost t.i. "maximum" scenarija.

Bistvena razlika med obema je namreč zagotavljanje simetričnosti hitrosti. "Advanced" scenarij zagotavlja cilje vsaj 30 Mbit/s le v smeri proti uporabniku, medtem, ko "maximum" scenarij zagotavlja simetrične hitrosti ciljev vsaj 30 Mbit/s.

Najbližji približek ciljem predlaganega načrta razpoložljivosti najmanj 100 Mbit/s je torej scenarij "maximum", pa še ta zagotavlja le simetričnih najmanj 30 Mbit/s in ne najmanj 100Mbit/s kot jih predlaga naš nacionalni načrt. Izračun MIZŠ bi tako moral v svoji oceni potrebnih sredstev upoštevati rezultate scenarija "maximum" in ne scenarija "advanced".

Načrt razvoja bi moral upoštevati tudi podatke EIB analize izračunane za Slovenijo in ne za EU povprečje. Poleg tega kot je bilo navedeno v prejšnji točki, izračun ne temelji na dejanskem stanju omrežja (mapiranju) in zbranim komercialnem interesu operaterjev, kar vnaša dodaten dvom o pravilnosti izračunanih potrebnih investicijskih sredstev.

3.2. Predlagani finančni viri so bistveno precenjeni

Glede na trenutno finančno stanje sektorja, ki se sooča z velikim cenovnim pritiskom s strani regulatorja in posledično padcem prihodkov na domačem trgu ter ostro EU regulacijo predvsem na področju mednarodnega gostovanja (roaming) ni mogoče realno pričakovati, da bi bil sektor v naslednjih petih letih sposoben investicij v širokopasovno optično omrežje v višini 100 mio € letno. Pričakovati investicije zasebnih investitorjev izključno v razvoj optičnega omrežja do doma še posebej na ruralu, ni realno, saj tovrstne investicije niso ekonomsko upravičene.

Investicije zasebnih investitorjev sledijo predvsem povpraševanju in ekonomski upravičenosti investicije. Iz javno objavljenih raziskav³ je mogoče razbrati, da od več kot 170.000 gospodinjstev, ki ne uporabljata interneta, le-tega zaradi nerazpoložljivosti širokopasovnih povezav ne uporabljata le dobrih 30.000. Posledično lahko predpostavimo, da s strani vseh preostalih 140.000 gospodinjstev ni generiranega povpraševanja. Določen del prebivalstva, pa si uporabe interneta visokih hitrosti in komunikacijskih naprav, ki bi tako hiter dostop dejansko omogočale zaradi svojega socialnega stanja niti ne more privoščiti. To pomeni, da do leta 2020 ne bo obstajalo povpraševanje po sto (100) odstotni razpoložljivosti širokopasovnih priključkov hitrosti najmanj 100 Mbit/s. Gradnja FTTH priključkov, ki ne bodo v uporabi pa ekonomsko ni upravičena ne za zasebnega investitorja niti za državo.

Če nadalje analiziramo predlagane javne vire financiranja (imenovane drugi javnofinančni viri) lahko vidimo, da so predpostavke nerealne in v nekaterih primerih tudi medsebojno nasprotujoče:

- Nadomestilo za učinkovito rabo radiofrekvenčnega spektra za mobilne komunikacije kot omejene naravne dobrine v višini razlike med izključno in doseženo ceno je za bodoče investiranje irelevantno, saj je bilo enkratno plačilo za učinkovito rabo frekvenčnega spektra že plačano v integralni proračun in ga tako ni mogoče več uporabiti.
- Nadalje sta navedena možna vira financiranja »del kupnine od prodaje državnega deleža v podjetju Telekom Slovenije d.d.« in »del dividend iz naslova lastništva v podjetju Telekom Slovenije d.d.«. Ta dva vira sta v pretežni meri medsebojno izključujoča. Če bo družba Telekom Slovenije d.d. prodana, država ne bo več dobivala dividend iz tega naslova in jih tudi ne bo mogla uporabiti za financiranje gradnje širokopasovnih omrežij.
- Kompenzacijski sklad za univerzalno storitev je lahko namenjen za financiranje univerzalne storitve. Glede na obstoječa zakonska določila (zekOM-1) ter ob poznavanju dejanskega stanja v zvezi z uporabljenimi internetnimi hitrosti v gospodinjstvih, bi bila določitev hitrosti dostopa 100 Mbit/s kot univerzalna storitev v nasprotju z zakonom.

³ Vir: Uporaba interneta v gospodinjstvih in pri posameznikih v Sloveniji, 2013, http://www.stat.si/tema_ekonomsko_infdruzba_informacjsko.asp

- Naslednji vir, ki ga MIZŠ omenja je državni proračun. Tudi financiranje iz tega vira je malo verjetno glede na javne izjave ministra za infrastrukturo, da država nima sredstev za financiranje osnovne javne infrastrukture kot so ceste in železnice. To pa najverjetneje pomeni, da tudi financiranje gradnje širokopasovnih omrežij naslednje generacije v predvidenem obsegu ne bo izvedljivo.
- Lokalne skupnosti (predpostavljamo, da so to občine) so po javno dostopnih informacijah zelo zadolžene in verjetno je le njihov manjši del v stanju pridobiti potrebne finančne vire za gradnji širokopasovnih omrežij naslednje generacije v obliki povratnih sredstev.

Kot je razvidno iz navedenega, finančna konstrukcija ni strokovno utemeljena in je nerealna. Temelji na predpostavkah, ki se medsebojno celo izključujejo oz. ne temeljijo na resni analizi stanja in zagotovilih vseh relevantnih deležnikov o njihovih dejanskih zavezah za zagotovitev potrebnih finančnih sredstev. Če povzamemo navedeno lahko zaključimo, da je dejansko od izračunanih več kot 700 mio € potrebnih sredstev za doseg cilja zagotoviti dostop do interneta hitrosti najmanj 100 Mbit/s za vse zagotovljenih zgolj predvidenih 70 mio € kohezijskih sredstev. Brez pridobitve zavezujočih zagotovil za pridobitev investicijskih sredstev s strani vseh relevantnih deležnikov se zdi finančni načrt zbirka želja, brez realnih možnosti za realizacijo.

Predlog, ki ga je pripravil MIZŠ bo po oceni članov SOEK privedel do nove velike digitalne ločnice. Zaradi omejenih finančnih virov in predlaganega načina porabe sredstev bodo na določenih področjih, ki bodo uspela pridobiti EU sredstva imela vsa gospodinjstva ne glede na povpraševanje na razpolago širokopasovno optično omrežje, na ostalih predelih rurala, kjer pa operaterji ne bodo imeli komercialnega interesa (niti razpoložljivih sredstev) ter bodo izpadla iz načrta javnih investicij za gradnjo dragega optičnega omrežja, pa bodo prebivalci še naprej imeli dostop do interneta hitrosti preko omrežij na fiksni lokaciji bistveno pod cilji DA.

4.1. Dokument ne upošteva principa tehnološke nevtralnosti

Načrt razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020 z določitvijo cilja »100 Mbit/s za vse« popolnoma izključuje brezžična omrežja in ne glede na ekonomsko upravičenost na odročnih ruralnih, redko poseljenih področjih že v letu 2020 načrtuje izključno gradnjo optičnih omrežij do doma.

V samem načrtu je povsem zanemarjena tehnološka nevtralnost. MIZŠ navaja podatke, ki ne odražajo dejanskega stanja širokopasovnih omrežij v Sloveniji. Podatki o pokritosti s širokopasovnimi omrežji so javno dostopni. Dva operaterja sta že v tem trenutku (september 2014) dosegla več kot 60 % pokritost prebivalstva z LTE (vsak posebej) in tudi napovedala 75 % pokritost prebivalstva do konca leta 2014. Nadalje iz frekvenčne dražbe izhajajo obveze pokritja 95 % prebivalstva do sredine 2017 česar v dokumentih, ki jih kot izhodišče za določitev strategije gradnje širokopasovnih omrežij ni navedeno.

Trditev pripravljavcev, da vsakršne vmesne rešitve predstavljajo neracionalno porabo javnih sredstev seveda ne drži. Neizpodbiten dokaz je dejstvo, da se obe LTE omrežji gradita izključno s sredstvi operaterjev, torej brez javnih sredstev. Kot bo predstavljeno v zaključku člani SOEK podajamo predlog tehnične rešitve, ki je v skladu s principom tehnološke nevtralnosti, pomeni racionalno porabo javnih sredstev in Sloveniji omogoča na optičnih omrežjih temelječo tehnološko rešitev, ki bi končnim uporabnikom omogočila uporabo najnaprednejših komplementarnih (fiksni in mobilni) širokopasovnih tehnologij.

Avtorji v dokumentu tudi sami navajajo, da že sam cilj 100 Mbit/s znatno zoži nabor primernih tehnologij. Po našem mnenju je bil s strani pripravljavcev izhodišč popolnoma prezrt prihodnji razvoj mobilnih širokopasovnih omrežij, katerih uporabniška izkušnja naj bi bila v naslednjih letih primerljiva z uporabniško izkušnjo uporabnikov fiksni širokopasovnih omrežij. Seveda ne gre zanemariti, da je tudi za gradnjo zmogljivih širokopasovnih mobilnih omrežij treba zagotoviti ustrezne optične povezave.

Definicija omrežij naslednje generacije (NGN) Evropske komisije, ki določa pravila za dodeljevanje EU sredstev za doseg ciljev DA vključuje vse primerne tehnologije, ki omogočajo (na optičnih povezavah v hrbteničnem omrežju) širokopasovno povezljivost hitrosti najmanj 30 Mbit/s. V skladu s to definicijo je tudi večkrat izraženo mnenje članov SOEK, da je za doseg ciljev DA treba uporabiti stroškovno najučinkovitejšo kombinacijo tehnologij, ki bo vsem gospodinjstvom v državi do leta 2020 dejansko zagotovila dostop do interneta hitrosti najmanj 30 Mbit/s, obenem pa dosegla tudi cilj, ki določa da vsaj 50 % gospodinjstev uporablja hitrosti vsaj 100 Mbit/s.

V zvezi s tem smo vam člani SOEK že posredovali predlog realnih ciljev in predlog tehnične realizacije za doseg teh ciljev v letu 2020, ki bi vsem prebivalcem omogočil dostop do hitrosti interneta najmanj 30 Mbit/s, velikemu deležu pa že do leta 2020 tudi dostop do hitrosti najmanj 100 Mbit/s.

Določitev cilja v smislu določanja minimalne internetne hitrosti pa ima nedvomno velik vpliv na stopnjo gospodarske rasti, zaposlenost in produktivnost. Prav gotovo bo ta vpliv večji v primeru, če bo do 2020 vsakemu gospodinjstvu zagotovljen vsaj dostop do internetne hitrosti najmanj 30 Mbit/s (enakomeren razvoj na nacionalni ravni), kot pa če bo le določenim ruralnim področjem zagotovljen dostop do 100 Mbit/s, številna področja pa bodo ostala na obstoječi infrastrukturi z internetno hitrostjo bistveno pod cilji DA.

5.1. Strategija ne obravnava mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta

V izhodiščih za pripravo strateških dokumentov MIZŠ ne obravnava širokopasovnega mobilnega dostopa do interneta kot pomembne tehnološke rešitve za zagotavljanje storitev prihodnosti. Če omenimo zgolj rešitvi *e-Health* ali *e-Call* kot dve rešitvi s katerimi se intenzivno ukvarja tudi Evropska komisija vidimo, da je za prebivalce Slovenije poleg razpoložljivosti širokopasovnega interneta na fiksni lokaciji prav tako pomembna zagotovitev čim večjega pokrivanja s širokopasovnim mobilnim dostopom.

Člani SOEK smo zato pri oblikovanju svojega predloga rešitve vključili tudi ta vidik. Z izvedbo predlaganega načina gradnje širokopasovnih omrežij bo prebivalcem Slovenije zagotovljen tako širokopasovni dostop do interneta na fiksni lokaciji kakor tudi mobilni širokopasovni dostop, kot komplementarna storitev.

6.1. Izkušnje operaterjev z dostopom do zgrajenih odprtih širokopasovnih (OŠO) omrežij

Na tem mestu je nujno treba ponovno poudariti, da je bil način določitve pogojev gradnje in obratovanja OŠO omrežij v smislu določitve ustreznih pogojev zagotavljanja storitev (SLA) v preteklosti neustrezen. Posledica tovrstnega pristopa so velika razdrobljenost omrežij z omejenim dosegom nekaj sto potencialnih uporabnikov, visoki vstopni stroški, nedorečeni pogoji poslovanja upravljavcev, odsotnost pravil za določanje veleprodajnih cen, predvsem pa prevelika raznolikost v tehničnih rešitvah, postopkih, načinu izmenjave informacij ter odsotnost zavez pri zagotavljanju kakovosti. Zaradi navedenih razlogov imajo končni uporabniki na nekaterih lokacijah OŠO omejeno izbiro, saj posamezni operaterji storitev zaradi prej navedenih razlogov ne gostujejo na vseh omrežjih.

Največja težava je kakovost storitev na teh omrežjih, ki ne dosega standardov kakovosti naših omrežij zaradi česar prejemamo pritožbe s strani naših končnih uporabnikov. Člani SOEK smo podpisali Samoregulacijski kodeks s katerim zagotavljamo kakovost storitev svojim končnim uporabnikom in jim v primeru njenega nedoseganja (nedelovanje ali slabše delovanje storitev) zagotavljamo ustrezna finančna nadomestila.

Druga težava je odsotnost ex-ante regulacije (urejene z Zakonom o elektronskih komunikacijah), ki pomeni, da izvajalci OŠO, ki sicer so operaterji, vpisani v uradno evidenco operaterjev pri AKOS, niso zavezani nikakršnim pogojem zagotavljanja storitev, rokom za npr. priklope uporabnikov, zagotavljanje odzivnih časov v primeru prijave napake niti rokom za odpravo napak. Tudi vse te nedoslednosti, ki so posledica neustreznih preteklih razpisov in neustrezne regulacije je treba v prihodnjem(ih) razpisih odpraviti in problematiko ustrezno urediti na način, ki bo primerljiv z regulacijo operaterja s pomembno tržno močjo na upoštevanih trgih 4 (Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom) na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)) ter 5 (Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)).

V okviru strategije bi bilo torej treba določiti minimalne pogoje poslovanja upravljavcev, določiti enotne postopke za poslovanje z operaterji storitev (poenoteni pogoji, procesi, roki, poenoten način izmenjave informacij, standardizirane tehnične rešitve,..) ter parametre kakovosti zagotavljanja storitev.

6.2. Cilji izhodišč niso v skladu s cilji zapisanimi v Koalicijski pogodbi

Koalicijska pogodba, ki so jo podpisale stranke vladajoče koalicije, na področju širokopasovnih omrežij zasleduje cilje evropske DA. Predlagana Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020 pa je določila cilj, ki od tega cilja bistveno odstopa.

Predlagan cilj očitno ni usklajen med koalicijskimi partnericami niti ni usklajen s pomembnim delom relevantnih deležnikov, to je operaterji elektronskih komunikacij, za katere se predvidevajo investicije v višini skoraj 70 odstotkov predvidenih celotnih investicij za doseg tega cilja.

Člani SOEK ne moremo komentirati neskladja strateških ciljev enega izmed ministrstev s političnimi cilji koalicije, vendar menimo, da lahko ta neskladja dodatno zmanjšajo možnost realizacije zastavljenih ciljev.

Glede na izjave najvišjih predstavnikov države, da je njen cilj financiranje infrastrukturnih projektov, ki bodo imeli širše dolgoročne multiplikativne učinke na gospodarstvo in socialni položaj ljudi je poraba javnih sredstev za gradnjo širokopasovnih omrežij po modelu, kot ga predlagamo člani SOEK lahko vzorčen primer dobre prakse. Gradnja širokopasovnih omrežij na celotnem ozemlju Slovenije bo imela namreč več plasten pozitiven učinek na gospodarstvo in celotno prebivalstvo. V prvi fazi bo gradnja imela pozitiven učinek na gradbeni in IKT sektor, v naslednji fazi pa se bo pozitiven učinek zaradi uporabe širokopasovnih omrežij odrazil na rasti BDP ter socialni vključenosti vseh prebivalcev v sodobne informacijske tokove.

6.3. Strategija ne opredeljuje načinov za spodbujanje povpraševanja po uporabi širokopasovnih omrežij in na njih temelječih storitev

Kot je bilo na več mestih poudarjeno je za povečanje ekonomske učinkovitosti porabe javnih in zasebnih sredstev za gradnjo širokopasovnih omrežij bistvenega pomena povpraševanje po storitvah. Člani SOEK zato apeliramo na pripravljavce strategije, da vanjo vključijo tudi ta pomemben vidik. V tujini se je izoblikovalo kar nekaj dobrih praks, ki rešujejo to problematiko. Spodbude lahko gredo tako v smeri davčnih olajšav za podjetja, kakor tudi v izdajo posebej za ta namen generiranih t.i. »vaučerjev« za gospodinjstva. Ob tem se nekatere države poslužujejo tudi ciljno usmerjenega komuniciranja za seznanjanje uporabnikov s koristmi uporabe širokopasovnih povezav za dostop do interneta.

PREDLOG

Ker člani SOEK vseskozi delujemo konstruktivno, in v največji meri glede na naše strokovno poznavanje razmer na trgu predlagamo kakovostne in realno izvedljive rešitve, v nadaljevanju podajamo svoje predloge za oblikovanje izhodišč priprave strateških dokumentov. Naši predlogi upoštevajo dejansko stanje na trgu ter zmožnosti operaterjev in drugih deležnikov, ki bodo nosili največji delež finančnega bremena in zmožnosti za doseganje ciljev DA.

Glede na navedeno **izhodiščno predlagamo** nadaljevanje postopka na način, da se:

- a) **Predlog Načrta razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020 umakne iz javne obravnave do zaključka mapiranja.**

- b) Nemudoma ustanovi delovna skupina, ki bo vključila tudi predstavnike SOEK, ki so največji investitorji v omrežja naslednje generacije v Sloveniji.
- c) Jasno opredeli časovnica in cilji delovne skupine, ki bodo upoštevali dinamiko črpanja EU sredstev.

Alternativna izhodišča za vsebinsko obravnavo strateških dokumentov delovne skupine na področju doseganja ciljev DA naj vsebujejo naslednje:

- d) Upošteva cilje DA in realne investicijske zmožnosti slovenskih operaterjev člani SOEK predlagamo naslednje realne cilje za doseg širokopolasovne povezljivosti do leta 2020:

»Vsem gospodinjstvom v Sloveniji zagotoviti dostop do interneta hitrosti najmanj 30 Mbit/s, od tega 75 % dostop s hitrostjo najmanj 100 Mbit/s«

Na področjih belih lis:

»Vsem gospodinjstvom na področju belih lis zagotoviti dostop do interneta hitrosti najmanj 30 Mbit/s od tega 60 % dostop s hitrostjo najmanj 100 Mbit/s«.

Člani SOEK tako predlagamo, da se z javnimi sredstvi zgradi optična povezava do komunikacijskih točk v posameznem kraju, kjer te povezave še ni.

Od te točke naprej naj bodo za gradnjo NGN omrežij uporabljena zasebna sredstva za financiranje dostopa do končnih uporabnikov. Dostopovna omrežja zgrajena z zasebnimi sredstvi do končnih strank na teh področjih bodo zagotavljala hitrost najmanj 30 Mbit/s za posameznega uporabnika (upoštevaje predlagane cilje) in bodo odprta. Na ta način bomo zagotovili končnim uporabnikom napredne kakovostne komplementarne storitve preko fiksnih in mobilnih omrežij. S tem bomo dosegli konvergenco storitev, ki bo v letu 2020 realnost.

Po naši grobi oceni bi bilo treba za izgradnjo hrbteničnih optičnih omrežij do koncentracijskih točk primerno za gradnjo LTE baznih postaj in FTTN/FTTH rešitve (brez RNO) zgraditi nekaj več kot 16.000 km optičnih povezav (upoštevaje izključno podatke o lastnih omrežjih članov SOEK) za kar bi po preliminarnih ocenah potrebovali okoli 250 mio € sredstev (brez aktivne opreme). Na ta način bi pripeljali optiko bliže do uporabnika ter posledično znižali potrebna zasebna sredstva za izgradnjo širokopolasovnih NGN priključkov. Na ta način bi se komercialni interes za gradnjo fiksnih in mobilnih omrežij bistveno povečal in naši predlagani cilji DA v letu 2020 postali realni. S tem načinom gradnje optičnih omrežij z javnimi sredstvi pa se bo tudi bistveno skrajšal čas, ko bomo v Sloveniji dejansko lahko omogočili dostop do interneta s hitrostjo najmanj 100 Mbit/s

vsakomur, ki bo to želel.

Ker so roki za izgradnjo kratki, postopki za pridobivanje javnih sredstev pa precej dolgotrajni je nemudoma potrebno:

- Zaključiti mapiranje in na podlagi rezultatov mapiranja ter zbranega komercialnega interesa operaterjev določiti realno stanje razpoložljivosti širokopasovnih omrežij.
- Na podlagi realne ocene stanja pripraviti ekonomsko analizo in določiti potrebna sredstva za izvedbo optimalne rešitve. Ob tem najti širši konsenz glede virov financiranja (javnih in zasebnih).
- Finančna ocena potrebnih investicij mora biti pripravljena v tesnem sodelovanju z vsemi relevantnimi deležniki, še posebej z operaterji elektronskih komunikacij, ki bodo nosili večino bremena doseganja ciljev DA.
- Vlada Republike Slovenije naj v čim krajšem času natančno opredeli sredstva, ki jih bo namenila za doseg ciljev DA.
- Država mora pripraviti aktivno politiko pospeševanja povpraševanja po uporabi storitev temelječih na širokopasovnih povezavah. Povpraševanje je največji generator razvoja elektronskih komunikacijskih omrežij pri čemer se z visoko stopnjo uporabe povečuje tudi ekonomska upravičenost porabe javnih in zasebnih sredstev.

S spoštovanjem,

Dušan Zuparčič
Direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije pri GZS

Špela Dekleva
Predsednica Sekcije operaterjev elektronskih komunikacij SOEK pri ZIT, GZS

Vročeno naslovníku na elektronski naslov gp.mgrt@gov.si

Poslano v vednost:

- Ministrstvo za razvoj, strateške projekte in kohezijo, mag. Violeta Bulc, gp.svrk@gov.si
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, gp.mgrt@gov.si
- Agencija za komunikacijska omrežja in storitve, info.box@akos-rs.si
- Svet za elektronske komunikacije, gp.sek@sek-rs.si
- Svet Agencije za komunikacijska omrežja in storitve, info.box@akos-rs.si
- Ministrstvo za infrastrukturo, gp.mzip@gov.si